

INSTRUKS FOR Kompetencer, ansvar og opgavefordeling af indsatser under Sundhedslovens (SUL) § 138

Gældende for: Bofællesskabet Svanepunktet Bofællesskabet Langkærgård CBV	Målgruppe: Social- og sundhedsassistenter, Medarbejdere uden plejefaglig baggrund	Udarbejdet af: Sygeplejerske Mette Obsen
Godkendt af: Leder af botilbud Morten Ulrik Kristensen	Godkendelsesdato/Gældende fra dato: 4. februar 2020	Dato for næste revision: 4. februar 2022

Formål	<p>At skabe klarhed omkring kompetencer, ansvar og opgavefordeling i forhold til tilbuddets sundhedsfaglige opgaver.</p> <p>Instruksen skal sikre klare rammer for delegation og ansvarsfordeling på bofællesskaberne, så medarbejderne kender deres ansvar og er kompetente til at løse opgaverne.</p>
Lovgivning	<p>Sundhedslovens (SUL) § 138 formål er at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fremme befolkningens sundhed • Forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning for den enkelte borger <p>Opgaverne der er omfattet af Sundhedsloven, knytter sig til borgerens helbredstilstande og iværksættes efter henvendelse til/fra egen læge eller fra sygehus.</p> <p>Opgaver omfattet af Sundhedsloven varetages som udgangspunkt af autoriseret sundhedsfagligt personale, dvs. sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter.</p>
Faggrupper	<p>På bofællesskaberne er der ansat flere forskellige faggrupper i form af både social- og sundhedsassistenter, pædagoger, skolelærere og ufaglærte. I instruksen indgår pædagoger, skolelærere og ufaglærte som "medarbejdere uden plejefaglig baggrund" og uden autorisation.</p> <p>En sundhedsperson er en medarbejder, der udfører sundhedsfaglige opgaver. Der skelnes imellem sundhedspersoner med autorisation og sundhedspersoner uden autorisation.</p> <p>Sundhedspersoner med autorisation Sundhedspersoner med autorisation er blandt andre læger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter. Som autoriseret sundhedsperson har man et særligt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed. Man har skærpet indberetningspligt og kan</p>

	<p>fratages retten til at udøve sit erhverv, hvis man ikke lever op til sine forpligtelser, eller man skønnes at være til fare for patientsikkerheden. En autoriseret sundhedsperson, der videredelegerer til ikke autoriserede personer, er ansvarlig for udførelsen af de delegerede opgaver. Den pågældende har ansvar for, at de medarbejdere, der delegeres til, får en tilstrækkelig instruktion.</p> <p>Sundhedspersoner uden autorisation Sundhedspersoner uden autorisation udøver sundhedsfaglig virksomhed efter delegation. Det kan eksempelvis være delegation fra lægen eller opgaveoverdragelse fra en kollega med autorisation (eksempelvis en social- og sundhedsassistent). Som medhjælp har man altid et selvstændigt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sit faglige virke og frasige sig opgaver, som man ikke mener at kunne varetage.</p> <p>Elever og studerende Elever og studerende er underlagt de samme regler som medarbejdere på tilbuddet uden autorisation.</p> <p>Vikarer Den enkelte vikars faglige baggrund, kompetencer og tilknytning til tilbuddet kan have betydning for vikarens ansvar i forhold til sundhedsfaglige opgaver på tilbuddet.</p>
<p>Delegation</p>	<p>Når autoriseret sundhedsfagligt personale modtager en sundhedslovsopgave (§138), der er delegeret fra lægen eller sygehuset, foretages der altid en faglig vurdering af opgaven, med henblik på at vurdere, om opgaven kan overdrages (jf. kompetenceprofilerne) eller om det kræver individuel oplæring af kollega, inden opgaven kan overdrages.</p> <p>Sygeplejefaglig ekspertise fra SHS-teamet eller Sygeplejen skal altid involveres i komplekse, uafklarede og ustabile opgaver.</p> <p>Opgaveoverdragelse Der er tale om opgaveoverdragelse, når en autoriseret sundhedsperson på bofællesskabet overdrager opgaver til en ikke autoriseret sundhedsperson. Når dette forekommer, har den autoriserede sundhedsperson ansvar for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At personen er kvalificeret til at løse opgaven • At personen har fået en gennemgang af hvorfor borgeren har brug for indsatsen samt en teoretisk gennemgang af proceduren for opgaven. • At sikre at personen har forstået instruktionen. • At sikre at personen er instrueret i at kunne handle på komplikationer, samt gennemgang af hvornår der skal rettes henvendelse til en autoriseret sundhedsfaglig medarbejder. • Sygeplejefaglig udredning, indsatsmål og handlingsanvisning/ plejeplan skal altid dokumenteres i KMD Nexus af den autoriserede sundhedsperson der overdrager sundhedslovsopgaven. <p>Det skal i handlingsanvisningen tydeligt fremgå om indsatsen er overdraget til anden faggruppe.</p>

Kompetenceprofil for social- og sundhedsassistent på bofællesskaber under CBV	<p>Der er taget udgangspunkt i kompetencemålene, der er beskrevet i Bekendtgørelse om erhvervsuddannelse for social- og sundhedsassistent nr. 407 af 10/04/2019.</p> <p>Social- og Sundhedsassistenten har følgende kompetencer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udføre selvstændigt grundlæggende sygepleje i overensstemmelse med ansvaret som autoriseret sundhedsperson. Varetager f.eks. medicindispensering og administration ift. gældende lovgivning. • Identificerer, vurderer, tilrettelægger, udfører og evaluerer grundlæggende sygepleje og reagerer hensigtsmæssigt på ændringer i borgerens tilstand. • Dokumenterer og kommunikerer i et sundhedsfagligt sprog, der er dækkende for virksomhedsområdet. • Indgår i et tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde og medvirker til at sikre sammenhæng og kontinuitet i borgerforløb. • Møder borgeren og pårørende på en etisk, respektfuld og anerkendende måde. • Arbejder sygdomsforebyggende og rehabiliterende med inddragelse af borgeren og pårørende. • Anvender sygeplejefaglig viden og har kendskab til relevante procedurer ift. at arbejde med kvalitetssikring og patientsikkerhed. • Har kendskab til eget og øvrige samarbejdspartneres kompetenceområder. • Anvender en sundhedspædagogisk tilgang i støtten til borgerens læringsprocesser, der fremmer egenomsorg til et sundt liv samt inddrager netværk, frivillige og aktivitetstilbud. • Arbejder med hensynstagen til sikkerhedsmæssige, arbejdsmiljømæssige, ergonomiske og hygiejniske principper. • Medvirker til at udvikle et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø.
Kompetenceprofil for medarbejdere uden plejefaglig baggrund på bofællesskaber under CBV	<ul style="list-style-type: none"> • Indgår i et tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde og medvirker til at sikre sammenhæng og kontinuitet i borgerforløb. • Møder borgeren og pårørende på en etisk, respektfuld og anerkendende måde. • Arbejder sygdomsforebyggende og rehabiliterende med inddragelse af borgeren og pårørende. • Har kendskab til eget og øvrige samarbejdspartneres kompetenceområder. • Anvender en sundhedspædagogisk tilgang i støtten til borgerens

	<p>læringsprocesser, der fremmer egenomsorg til et sundt liv samt inddrager netværk, frivillige og aktivitetstilbud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbejder med hensynstagen til sikkerhedsmæssige, arbejdsmiljømæssige, ergonomiske og hygiejniske principper. • Medvirker til at udvikle et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø. <p>Medarbejdere uden plejefaglig baggrund har efter individuel oplæring og undervisning følgende kompetencer indenfor sundhedslovens §138:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan udføre plejeopgaver i afklaret og stabile forløb • Af- og påsætning af kompressionsstrømper • Urinprøvetagning • Hjælpe borgere med inhalationsmedicin • Give viskøse øjendråber • Give borgeren doseret medicin
--	--

Nedenfor ses en oversigt over hvilken faggruppe der kan varetage de forskellige sundhedslovsindsatser på bofællesskaber under CBV

Symbolforklaring til Tabel 2 findes i nedenstående Tabel 1.

Tabel 1 Symbolforklaring til oversigt over FSIII indsatser og fagkompetencer

Symbol	
A	Udføres kun af akutsygeplejerske (SHS-teamet)
X	Oplært under grunduddannelse som sygeplejerske eller SSA
O	SSA må udføre kompleks opgave efter faglig sparring og/eller oplæring fra sygeplejerske (SHS-team eller den kommunale Sygepleje)
I	Medarbejdere uden plejefaglig baggrund enkelte SUL opgaver i stabile forløb Individuel oplæring og opgaveoverdragelse – anvend opgaveoverdragelseskema
Rød farve	Symboliserer sygeplejerske kompetencer
Gul farve	Symboliserer social og sundhedsassistent kompetencer
Grøn farve	Symboliserer medarbejder uden plejefaglig baggrund kompetencer

I tabel 2 fremgår det hvilke faggrupper, der kan udføre hvilke sundhedslovsindsatser på bofællesskaber under CBV, Furesø Kommune. Tabellen viser FSIII indsatser med beskrivelse af indsatsernes indhold og hvilken faggruppe, der kan varetage ydelsen – herunder, om der skal være opgaveoverdragelse og oplæring fra anden faggruppe.

Tabel 2: Oversigt over FSIII indsatsområder og fagkompetencer.

FSIII indsatsområder	SUL - ydelse	Sygeplejerske	SSA	Ingen plejefaglig baggrund
Sygeplejefaglig	Sygeplejefaglig udredning	X	X	

udredning	En systematisk indsamling og analyse af data om borgerens aktuelle og potentielle helbredstilstande ud fra de 12 sygeplejefaglige problemområder.			
Koordinering	Koordinering – tværfaglige og tværsektorielle En systematisk koordinering af kommunale og tværsektorielle aktørers indsatser til borgeren. Gives i komplekse situationer.	X	I	I
Opfølgning	Opfølgning En systematisk opfølgning på SUL-ydelser inkl. delegerede ydelser på baggrund af borgerens helbredstilstande, forventede helbredstilstande og fastsatte mål for indsatser.	X	x	
Generel 0-ydelse	Generel 0-ydelse Ydelsen kan anvendes kommunalt eller tværkommunalt i en periode, fx ved/i forbindelse med tiltag i henhold til puljemidler, som fx kan være opfølgende hjemmebesøg eller systematisk faldforebyggelse.	X	I	
Anlæggelse og pleje af kateter	Urinposeskift/tømning	X	X	I
	Skift af forbindelse og pleje af hud ved indstikssted	X	X	I
	Kateteranlæggelse, blære/topkateter	X	O	
	Skylning af kateter	X	O	
	Engangskaterisation	X	X	
	Kontrol af kateterballon	X	X	
Behandling med ortopædiske	Omfatter typisk anlæggelse af og støtte til brug af	X	X	I

hjælpemidler	diverse ordinerede skinner, proteser, korsetter og lign.			
Behandling og pleje af hudproblem	Pleje og behandling af hud samt forebyggelse af tryksår og andre sårtyper	X	X/O	I
Behandling og pleje af mave-tarmproblem	Vejledning om kost, væskeindtag, fysisk aktivitet og gode toiletvaner samt vurdering af medicinsk behandling	X	X	X /I (Vurdering af behov for medicinsk behandling)
Cirkulationsbehandling	Måling af vægt, venepumpeøvelser og eventuelt anlæggelse af stumpforbinding	X	X/O (stumpforbinding)	X
Dialyse	Indsatsen omfatter: Enten håndtering af posedialyse fx klargøring af dialysemaskine, klargøring af posevæske, til – og frakobling af pose og behandling og pleje af indstikssted og dialysekationer. Eller observation efter hæmodialyse.	A/X	O	
Drænpleje	Indsatsen omfatter sikring af afløb, tømning og skylning af dræn, skift af forbinding og pleje af hud ved indstikssted	X	O	
Ernæringsindsats	Indsatsen omfatter typisk løbende vægtskontrol, kostvejledning og støtte til indtagelse af mad og drikke.	X	X	X/I
Forflytning og mobilisering	Indsatsen omfatter forflytning og/eller mobilisering. Forflytning omfatter fx træk, skub og flytning vha. hjælpemidler. Mobilisering omfatter fx støtte til at bevæge sig rundt vha. gangstativ.	X	X	X
Iltbehandling	Indsatsen omfatter saturationsmåling, indstilling	X	X/O	

	af iltmængde iht. ordination, skift og rengøring af iltkatetre og andet udstyr samt vejledning i korrekt håndtering af iltudstyr.			
Inkontinens- behandling	Indsatsen omfatter typisk kontinensudredning, bækkenbundstræning, vejledning i blære- og tarmtømning, toiletvaner og brug af inkontinenshjælpemidler.	X	X/O (Kontinensudredning)	O
Intravenøs væskebehandling	Indsatsen omfatter typisk tilkobling af infusionssæt, til- og frakobling af infusionsvæsker, indstilling af infusionshastighed samt behandling og pleje af indstikssted.	A		
Intravenøs medicinsk behandling	IV antibiotika i CVK inkl. pleje Indsatsen omfatter dispensering og administration af medicin, der skal gives intravenøst. Ved medicin forstås ordinerede lægemidler, naturlægemidler og kosttilskud. Indsatsen omfatter typisk behandling og pleje af iv-adgang og indstikssted samt indgift af medicin. Indsatsen kan også omfatte anlæggelse af iv-adgang.	A		
Kompressions- behandling	Indsatsen omfatter typisk anlæggelse og aftagning af kompressionsforbinding eller kompressionsærmer, -handsker og -strømper, vejledning i venepumpeøvelser samt hudpleje.	X	X	X (kompressionstrømper)
Medicinadministration	Indsatsen omfatter udlevering og/eller tilføring af medicin. Ved medicin forstås ordinerede	X	X	X

	lægemidler, naturlægemidler og kosttilskud. Når Medicinadministration og Medicindispensering effektueres i en og samme handling, som det fx er tilfældet med øjendrypning og injektion, registreres det som Medicinadministration			
	Intramuskulær injektion	X	X/O	
	Medicinsk plaster Medarbejdere uden plejefaglig baggrund må kun varetage denne ydelse i ikke komplekse og stabile forløb	X	X	X/I
	Subcutan injektion	X	X/O	
	Suppositorier/vagitorier	X	X	I
	Øjendråber	X	X	I
	Medicinsk creme/salve	X	X	I
	Klyksma Ydelsen omfatter indhældning af laksantia via klyx eller rektal-sonde.	X	X/O (rektalso nde)	
	Mikrolax	X	X	I
	Insulingivning	X	X	
	Antabus	X	X	
	Inhalationsmedicin	X	X	I
Medicindispensering	Indsatsen omfatter bestilling, modtagelse, kontrol, opbevaring, klargøring og bortskaffelse af medicin samt dokumentation, opfølgning på medicinsk behandling og receptfornyelser. Ved medicin forstås ordinerede lægemidler, naturlægemidler og kosttilskud. Klargøring omfatter typisk ophældning, optrækning, opløsning eller	X	X	

	blanding af medicin. Indsatsen omfatter både medicin, der modtages maskinelt dosisdispenseret og medicin, der dispenseres (manuelt) umiddelbart før administration.			
	Ajourføring af dosispakket medicin	X	X	
	Opstart og vejledning af dosisdispensering	X	X	
	Medicinafstemning Afstemning af medicinliste efter udskrivning.	X	X	
Nonfarmakologisk smertebehandling	Smertelindring, Nonfarmakologisk Indsatsen omfatter nonfarmakologisk behandling/lindring af smerter, fx vejledning i visualiseringsøvelser, massage og kulde-/varmebehandling.	X	X	X
Oplæring	Oplæring af borger eller pårørende i at varetage hele eller dele af en indsats, fx Sårbehandling, blodsukkermåling, stomi -/kateterpleje, brug af personlige og ortopædisk hjælpemidler samt medicinadministration.	X	X	
Parenteral ernæring	Indsatsen omfatter klargøring af ordineret ernæringspræparat, herunder tilsætning af vitaminer, samt tilkobling af infusionssæt, tilslutning til og frakobling fra iv-adgang, indstilling af infusionshastighed, skift af forbindelse og pleje af iv-adgang og indstikssted.	A/X		
Personlig pleje	Indsatsen anvendes i de tilfælde, hvor komplekse	A/X	O	

	og/eller kritiske situationer omkring borger og/eller i hjemmet kræver et særligt kompetenceniveau til at løse opgaven.			
Pleje ved anvendelse af personlige hjælpemidler	Indsatsen omfatter typisk vejledning i og støtte til brug af personlige hjælpemidler fx rensning af glasøje og vedligeholdelse af høreapparat.	X	X/O	I
Psykiatrisk pleje	Indsatsen omfatter typisk opbygning af relationer, støtte til at få praktisk og mental struktur i dagligdagen, fx til håndtering og accept af psykiatriske symptomer, diagnoser, behandling og afledte problemer.	X	X	X/I
Psykisk støtte	Støtte til at mestre dagligdagen, bevare livskvalitet og forebygge forværring hos borgere med midlertidige eller varige psykiske/mentale problemer, livskriser eller sociale problemstillinger	X	X	X/I
Rehabilitering	Rehabilitering Indsatsen omfatter en kortvarende, tidsafgrænset, helhedsorienteret og tværfaglig tilrettelæggelse og træning af aktiviteter der er genkendelige og meningsfulde for borgeren.	X	X	X/I
Respirationsbehandling	Indsatsen omfatter typisk behandling med CPAP-, PEEP- eller BIPAP-maske og vejledning i vejtrækningsteknikker og mundpleje.	X	X/O	I
Respiratorbehandling	Justering af respirator, ordination, sekretsugning og mundpleje.	A/X	O (mundpleje)	

Samarbejde med netværk	Indsatsen består i samarbejde med pårørende om de indsatser, der ydes til borgeren, fx støtte til pårørende til en borger med demens eller psykisk sygdom. Samarbejde med netværk Samarbejde med pårørende om de indsatser, der ydes til borgeren fx støtte til pårørende til en borger med demens eller psykisk sygdom.	X	X	X/S
Sekretslugning	Indsatsen omfatter sugning af mundhule og svælg, udførelse af eller støtte til mundhygiejne og instruktion i korrekt hosteteknik.	A/X	O/I	S
Sondeernæring	Indsatsen omfatter typisk anlæggelse af sonde, indgift af næring og væske via sonde og skift af forbindelse og hudpleje ved indstikssted.	X	X/O	
Stomipleje	Indsatsen omfatter typisk skift af pladesystem og pose-/tømning af pose samt hudpleje.	X	X	I
Støtte til ADL aktiviteter	Indsatsen omfatter typisk støtten til at udføre eller udførelse af aktiviteter i almindelig daglig livsførelse (ADL) Fx påklædning, madlavning, spisning, telefoni, oprydning, rengøring og betaling af regninger	X	X	X
Subkutan væskebehandling	Indsatsen omfatter typisk anlæggelse af subkutan kanyle, samt tilkobling af infusionsæt, tilslutning og afkobling af infusionsvæsker, indstilling af infusionshastighed og pleje af hud ved indstikssted.	A/X		
Supplerende	Indsatsen omfatter en	x	X	

udredning	supplerende og mere dybtgående udredning af en konkret helbredstilstand, fx en ernærings-, hukommelsesproblematik, fald eller smerter.			
Særlig kommunikationsform	Indsatsen omfatter samtale med borgeren og evt. også med pårørende ved hjælp af tolk og/eller instrumentelle kommunikationshjælpemidler som fx pc eller pegeplade.	X	X	X
Sårbehandling	Indsatsen omfatter typisk skift af forbindelse, sårbehandling og hudpleje. Indsatsen kan også omfatte fx trykaflastning, VAC-behandling samt fjernelse af suturer og agraffer.	X	X/O	
Tracheostomipleje	Indsatsen omfatter typisk skift af trachealkanyle, skift af forbindelse og pleje af hud ved indstikssted.	A/X	O (forbinding + hudpleje)	
Undersøgelse og måling af værdier	Indsatsen omfatter lægeordineret undersøgelse af urin og afføring og målinger af fx blodsukker, temperatur, blodtryk og puls, samt bl.pr	A/X	X	I
Vejledning	Omfatter typisk samtale om, hvordan borgeren kan håndtere potentielle og/eller aktuelle tilstande. Fx hvordan borgeren søger kommunale indsatser, eller hvordan konflikter kan håndteres.	X	X	X
Væske per os	Indsatsen omfatter støtte til indtagelse af væske, herunder fx registrering af væskeindtag i væskeskema samt udregning af væskebalance.	X	X	X/I

Ansvarsforhold	<p>Lederen er ansvarlig for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At medarbejderne kender og anvender instruksen • At opgaveoverdragelsen sker på baggrund af en sundhedsfaglig vurdering og kvalificeret oplæring til den medarbejder, der skal varetage opgaven. • At sikre, at sygeplejefaglig ekspertise er involveret i komplekse, uafklarede, ustabile og akutte opgaver.
Referencer	<ul style="list-style-type: none"> • Bekendtgørelse om erhvervsuddannelsen til social- og sundhedsassistent, BEK nr. 407 af 10/04/2019 Gældende • Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed), BEK nr. 1219 af 11/12/2009 • Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, LBK nr. 1141 af 13/09/2018 • Bekendtgørelse Sundhedsloven, LBK nr. 1286 af 02/11/2018 • Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor i sygepleje, BEK nr. 804 af 17/06/2016 • Bekendtgørelse om hjemmesygepleje, BEK nr. 1601 af 21/12/2007 • KL's notat om delegation, 11.maj 2014 https://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_69637/cf_202/KL-s_delegationsnotat_oktober_2014.PDF/

Bilag 1

Opgaveoverdragelseskema

Stillingsbetegnelse _____

Navn _____

I sin ansættelse på/ i:

Enhed

er den _____ blevet undervist i følgende indsats efter sundhedsloven:

Indsats

Undertegnede bekræfter med sin underskrift, at
han / hun ved, hvorfor indsatsen skal udføres
han / hun ved, hvordan indsatsen skal udføres
han / hun ved, hvad der skal observeres, rapporteres og dokumenteres
han / hun ved, hvornår man henvender sig til social og sundhedsassistent / sygeplejerske

Opgaven er specifik målrettet:

Opgave

Der følges op på opgaveoverdragelse den: _____

Dato og underskrifter

Opgaveoverdragelse er foretaget af:

Navn:

Sygeplejerske/social- og sundhedsassistent

Opgaveoverdraget til:

Navn og stilling:

Modtager af opgave

Informeret om opgaveoverdragelse:

Leders underskrift